

Werelddag Zonder Tabak in het Brussels gewest

BELTA (VRGT/FARES) LUIDT DE ALARMBEL OVER ROKEN EN VAPEN IN BRUSSEL

Naar aanleiding van de Werelddag zonder Tabak op 31 mei en in het kader van de jaarlijkse campagne van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), vestigt BELTA (een samenwerking tussen VRGT en FARES) de aandacht op het belang van preventie bij jongeren over het gebruik van tabaks- en nicotineproducten. Van 26 mei tot vandaag, 31 mei, voerde BELTA een sensibiliseringscampagne in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en roept de toekomstige Brusselse regering op om dringend actie te ondernemen.

Tabak en nicotine in cijfers

Tabak, in zijn verschillende vormen, blijft wereldwijd de belangrijkste oorzaak van vermijdbare sterfte¹. Elk jaar sterven meer dan 8 miljoen mensen door tabaksgebruik, bijna 700.000 in de Europese Unie² en minstens 15.000 in België³. Bijna de helft van alle rokers overlijdt vroegtijdig, gemiddeld 14 jaar eerder dan niet-rokers⁴.

Ondanks een duidelijke daling van het aantal rokers de afgelopen jaren (van 29% in 2020 naar 24% in 2022), blijft het percentage te hoog. Tegelijk wint vaperen snel aan populariteit, vooral onder jongeren tussen 15 en 34 jaar.

Roken is in het Brussels Gewest nog steeds een belangrijke doodsoorzaak, naast hart- en vaatziekten, kanker en COPD (chronisch obstructieve longziekte).

Onvoldoende bewustzijn en culturele diversiteit

Ook zijn veel te weinig Brusselaars zich bewust van de gevolgen van roken en de beschikbare hulp om ermee te stoppen. De culturele diversiteit in het gewest en de vele (mis)opvattingen over roken en vaperen onder de Brusselse bevolking, vragen bovendien om aangepaste sensibilisering en communicatie.

Verontrustende cijfers in het Brussels Gewest

Enkele belangrijke vaststellingen:

- In het Brussels gewest zijn er meer rokers dan in de andere gewesten. (23% in het Brussels gewest tegenover 17% in Vlaanderen en 20% in Wallonië.)

1 <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/372043/9789240077164-eng.pdf?sequence=1>

2 https://health.ec.europa.eu/tobacco/overview_nl

3 https://overlegorganen.gezondheid.belgie.be/sites/default/files/documents/2022_12_14_interfederale_strategie_tabak_en_bijlage_final_nl.pdf

4 <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>

- Dagelijkse rokers bevinden zich vooral in de leeftijdscategorie 25-65 jaar en behoren vaak tot de meest kwetsbare sociaaleconomische groepen⁵
- Eén vierde van de rokende Brusselaars rookt binnenshuis, waardoor gezinsleden blootgesteld worden aan passieve rook.

Maar het gaat niet langer alleen over tabaksigaretten of hardnekkige volwassen rokers.

Nieuwe nicotineproducten en jongeren

De Rookenquête van de Stichting tegen Kanker (2022) toont aan dat 51% van de jongeren tussen 15 en 20 jaar ooit al één of meer tabaksproducten of vapes gebruikt heeft. In België heeft 1 op 4 jongeren tussen 15 en 20 jaar wel eens gevaped, 32% vapede het afgelopen jaar en 16% zegt het nog steeds te doen. De aangename smaak en het constante aanbod van nieuwe aroma's zijn de belangrijkste redenen om te vaperen.

Door de nicotinezouten in wegwerpvapes is er geen irriterend effect en de talrijke 'gezonde' smaakjes en aantrekkelijke vormen doen vapes onschuldig en onschadelijk lijken. Wegwerpvapes zitten echter boordevol nicotine, sommige tot 10 keer meer dan wettelijk toegelaten. Kinderen worden op die manier op zeer jonge leeftijd verslaafd gemaakt aan nicotine. Longartsen stellen nu al op korte termijn schade vast aan longen en luchtwegen. Het is nog vroeg, maar binnen een paar jaar vrezen onderzoekers catastrofale gevolgen voor de gezondheid.

Hoewel wegwerpvapes sinds 1 januari verboden zijn in ons land, geraken jongeren er gemakkelijk aan via nachtwinkels, sociale media of via vrienden. Deze verontrustende realiteit werd recent uitvoerig toegelicht in onder meer een reportage van PANO op VRT.

Wetgeving en overheidscommunicatie

De nieuwe federale wetgeving - met het rookverbod in bepaalde openluchtzones, de display-ban voor sigaretten en liquids en het verbod op de verkoop van wegwerpvapes - is een grote stap voorwaarts in het bespreekbaar maken van het thema bij het grote publiek. Toch is bijkomende actie noodzakelijk.

BELTA is hoopvol dat de nieuwe Brusselse regering de engagementen, die zijn aangegaan binnen de interfederale strategie voor een rookvrije samenleving, ook daadwerkelijk zal implementeren. Daarom:

- reserveer een substantieel budget voor een grootschalige brede mediacampagne over de gevaren van tabaksigaretten, nicotine en vaperen;
- informeer Brusselaars actief over de bestaande en terugbetaalde rookstophulp bij een tabakoloog.

Concrete beleidsaanbevelingen

Meer en meer jongeren willen van hun nicotineverslaving af geraken maar weten niet hoe.

Amper een fractie van de Brusselse bevolking weet wat een tabakoloog is, waar deze te vinden is en dat de consultaties terugbetaald zijn.

Extra aandacht moet in het bijzonder gaan naar de toeleiding van zwangere rokende vrouwen en jongeren en volwassenen in kwetsbare levenssituaties

Als de Brusselse regering een antwoord wil bieden op de epidemie van vapende jongeren die aan het ontstaan is, dan moeten ze de nodige voorwaarden creëren die jonge rokers en de meest sociaal-economisch kwetsbare Brusselaars toelaten om hun verslaving aan te pakken.

BELTA vraagt daarom volgende maatregelen:

- Breidt het recht op terugbetaalde rookstopsessies voor Brusselaars uit tot 8 per jaar i.p.v. om de 2 jaar, in lijn met de internationale aanbevelingen.
- Breidt de derdebetalersregeling uit naar psycholoog/tabakologen.
- Voorzie een tegemoetkoming voor nicotinevervangende therapieën (NRT).
- Geef jongeren tot 24 jaar recht op verhoogde terugbetaling.
- Maak rookstopbegeleiding in groep mogelijk.
- Digitaliseer de facturatie voor rookstopconsultaties. Zo is ook een correcte monitoring, met de daaraan gekoppelde financiering van de rookstopconsultaties in het gewest, mogelijk.

Doorverwijzing naar de tabakoloog

BELTA ondersteunt het Geïntegreerd Welzijns- en Gezondheidsplan van het Brussels gewest, met als doel de verbetering van de gezondheid van de Brusselaars door de toegang tot gezondheidsinformatie en -diensten te vergemakkelijken.

- Informeer Brusselaars correct zodat ze doordachte keuzes kunnen maken over stoppen met roken en vaperen,
- Wijs rokers die dat wensen door naar een tabakoloog voor rookstopbegeleiding (die gedeeltelijk terugbetaald is),
- Vergroot de zichtbaarheid en bekendheid van de tabakoloog als rookstopspecialist.

Stoppen met roken is niet eenvoudig. Eén stoppoging volstaat zelden. Rookstopbegeleiding door een tabakoloog vergroot de kans om definitief te stoppen aanzienlijk: het verviervoudigt de kans op succes. De tabakoloog maakt een rookstopplan op maat op, waardoor stoppen veel makkelijker is. Hoog tijd dat de Brusselaar de terugbetaalde en efficiënte tabakoloog leert kennen. Hoog tijd dat de Brusselse regering investeert in de gezondheid en de toekomst van haar inwoners.

Over BELTA - VRGT vzw en FARES asbl

De Vlaamse Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding vzw (VRGT) en Fonds des Affections Respiratoires (FARES) willen bijdragen aan een rookvrije en gezonde samenleving. Daarom zetten ze in op de professionalisering van rookstopbegeleiding. Dit doen ze door de specifieke basisopleiding tot tabakoloog aan te bieden, en vervolgens ook de competenties van deze tabakologen te bevorderen. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt er specifiek ingezet op de preventie van roken en vaperen en de toeleiding naar rookstop

van jongeren en volwassenen met, bijzondere aandacht voor jongeren en volwassenen uit kwetsbare groepen. De VRGT en FARES zijn lid van de Alliantie voor een Rookvrije samenleving.

www.tabakologen.be

www.vrgt.be

Meer info:

- VRGT: Anja Adriaens, stafmedewerker deskundigheidsbevordering en werking Brussels Hoofdstedelijk gewest VRGT - +32 475 22 84 09
- FARES : Elise Willame, cheffe du service Prévention Tabac FARES - +32 479 80 10 99

